Массе а мехкий пролетараш, вlашаrlхкета!

Сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера дене ◆ ЕРА, 4 НОЯБРЬ, 1982 ШУ. ◆ № 132 (6698) ◆ Мах 3 кеп.

СИЙЛАХЬЧА ОКТЯБРА НАКЪАДОЛХАШ

Советски Союза къахьегамхой! Хlара къахьегама коллективе хьакхолла кхоллама, новкъосташха вlаши гlо дара, пятилетка кхоачашъяра тlехьа лакха бехктокхам хургбола хьал!

Чlоагlъе сакхетаме коммунистически дисциплина!

(КПСС ЦК Тlахьехамашшара).

КОМСАШ ЛЕЛАЕРИЙ ТОЛАМ

КПСС ЦК майски (1982 ш.) Пленумо белгалъяьккха Кхачан программа кхоачашъеча мога дакъа а лоацаш дина чакхдаьккхад ер шу «Сагопшинский» совхоза тха цхьоалагlча бригадерча комсаш лелаераша. Толамца кхоачашдаьд оаха комсаш кхеяра а уж пачча хьалкхенна дlаялара а декхараш. Оахош лелаеча хьукхъам луча комсий 67 гектарах хlаране тlара 35 центнер болаш комсаш чуйигаш оаха, планах лаьрхlа 24 центнер хиннача. Чхьагlар доаккхача заводашка дlаяхьийтай 2060 центнер комсаш. Уж кул укх шерар ча планал 352 центнер дукхагlа.

Атта хьахиннабац тха комсаш лелаераша укх шера баьккха толам. Цу толама ларде патт бlаьш болча наьха lарчча шера хьийга къа.

Тха бригадера ерри [illegible] гектарникашна дlаснна шоай дезаденца цхьана пар [illegible] Аьхин мунья болча хана гектарникашта новкъостал деш [illegible] цар цlаrlара дешарой а тlехьа дlалаьрхlа ши бlаь сага [illegible] хиннав комсашта [illegible].

Иштта ца хилча чакхдаргдоацаш lалаьмате дукха балхаш [illegible] комсий кхашна культура чакхдала делараш. [illegible]

[illegible]

на дlаялараш цхи плах кхоачашъяьй цо.

Шоллагlен кхоалаlен моттигаш Гарданова Иссеген Гандалоева Хьаннфайген я Ворхlверхl гектар комсаш лелаеш ба уж а. Хlара гектара тlара хьалхарчо 44 центнери шоллагlча 43 центнери йолаш комсаш дьхай цар. Иштта укх шера комсаш кхеяра а уж пачхьалкхенна дlаялара а декхараш толамца кхоачашдаьд гектарникаша Белхароева Хадишата, Мержоева Басрата, Боковa Паьтlимата, кхыбараша.

Комсаш лелаеча дукха балхаш да тракторашца чакхдоахаш я. Комсаш лаьтта тlахьекха дlакъовлилга, юха бlаьсти тlера лаьтта дlадаьккха [illegible] хьагучаноахилга, мутlараштa юкъе культиваторaш иоахилга, комсашта молхаш тохилга, шпалера тоаеча бlоагlин дlадоглилга, кхыдараш. Уж балхаш хаинахьеи дикеи чакх ца даьхача дика хьинъа комсаш кхеиш хургьяцар.

Укх аьхи диаза комсий мутlараштa юкъе культивaтораш ляьли, барзlаза лазарашта духьала молхаш тесай. Уж а кхыдола а балхаш чакхдоахача хьинар кхо ца деш къахьнигад тракториста Медов Ахматгирe, Боков Ахьмадхана, Цельхиев Мусса, Фаргиев Махьмадгирe, Боков Хьасана, кхыбараша. Укх шерачча тха толамех доккха дакъа кхач цар а.

[illegible]

Б. ГАНДАЛОЕВ

Цхьан районера хоамаш

СКВАЖИНАЙ КЪАЬНАРЧА ФОНДЕРА МЕХКДАЬТТА

«Старогрознефть» НГДУ № 3 йолча цеха баланса тlа дукха ял кlеж етта скважинаш, хlаьта къаьнарча 125 скважината мехкдаьтта хьалийтара кlоарта эшнеш бокха нич ол. Тlаькха кертерадар — lайха хьалlалаьца из гlулакх дукха делаш хилар.

Чlоагlа халонаш дукхьала йитта йоллаше а, цеха коллектива вlашtlехьдаьлар укх шера ийс бетта кlеж стачеи къаьнарчеи скважинашкара планал совгlа 4250 тони «lаьржа дошув» даккха. Тlаккха миштa вlашtlехьдаьнад из?

Из вlашtlехьдаьнад СССР хьаль 60 шу дизара сийлахьча юбилейна кийчо яр дукхьа цехашта, бригадашта, къахьстакъаьстача мехкдаьтlахошта юкъе йерра социалистически эхь йоаржаяри 38 геологотехнически мероприяти чакхьаьккари бахьан долаш.

«Хlара балха дийнахьа духьеннаш хьахур дукхагlа эшанна» яаш дешa а йоаси болх бил ба мехкдаьтта доаха операторaш коммунисташ Иван Пондарин, Анатолий Климонов, Валентина Черницкая. Царел тlехьабиса парте боахараш а: Максут Унеев, Ваха Атабаев, Михаил Рогожин.

* * *

ЦАР ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАМ

Техника, технологи эргаяоахаш тоаяра тlаерлаьь л «Старогрознефть» НГДУ изобретательни рационализаторийн ерриса уйлаш а гlуллакхаш а. Шу хьалоладелча дена цар производствана юкъейихьай 470 эзар сома экономически эффект сина йола 142 рационализаторски предложени. Хlаьта пятилетка хьайоласча дена сихараша 1020 эзар сом кходаьд.

Дикагlбола рационализатораш ба инженераш производственникаш Александр Швед, Виктор Скворцов, Хизир Магомадов, Анатолий Кульмин, Федор Щербаков. Цар предложенеш къаьнарча скважинашкара сихагlен дукхагlен мехкдаьтта даккхара, материалаш электроэнергин кхоара, мехкдаьттахой къахьегам тоабаран аттача бениxаран тlаерлаль я.

Шоай творчески толамаш СССР хьаль 60 шу дизара хетиду цар.

* * *

ХАНАЛ ХЬАЛХА ТОЛЮ СКВАЖИНАШ

СССР хьаль 60 шу дизара хетадаь субботник 18 декабре де дьина мосrиrашa баь тlахьесам хьаллацара тlеренцьча шоай реакцие тlа «Старогрознефть» НГДУ [illegible] а капитальни а ремонташ еча цеха коллектив дlаяладьд цаl саина мас [illegible] а субботнике ара а хилба, скважинаш тоаяра балхаш дикa чакхдоахилга lа [illegible]

[illegible]

А. ТИШЕНКО

Сийлахь - боккхача Октябра 65 шу дузача дезача цlейга кхачалехьа цхьайтталагlча пятилетка хьалхарча шин шера ладени кхоачашъе доккхий социалистически декхараш тlаниаад Грозненски «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни завода бlаьш болча токараша, фрезеровщикаша, станочникаша, кхыча профессеех болча болхлоша. Царех дукхагlчар итт бутт бовлехьа рапорт деннад шоай дош кхоачашдарах. Цар цlераш йоахача хана эггара хьалхарчарца предприяте кулгалхоша цlи йоакх токара, коммунистически къахьегама ударника, Шовхалов Руслан Мухадиевича. Массехк бутт билаб пятилетка кхоалагlча шера чотагlа цо къахьега. Карагlдаьнначох кхоачамбаь lеш оамал яц цун. Цхьаккха смена дlалхийтац цо шин норма 140—150 процент кхоачаш ца еш. Овсаре къахьегарал совгlа ше мел еш йола продукци дикеи тlехдикеи мара хилийтац цо. Цудухьа цун продукци цкъа дlаелча юха ца ерзаеш дlанохийт.

Завода механически цехе эггара дикагlа болча каrирхой хьехамчех цаl лоархlаш ва Руслан. Укх пятилетке шин опыти дикагlйола методаши дог раьза долаш дlа а новлийташ массехк токарь кийчаьб цо.

Дика болх беш санна общественни балха тlа а хьинаре дакъа лоац Руслана. Механически цеха профсоюза цехкома члена, Ленински райсовета халкъа депутата декхараш кхоачашдеш ва из. Цу юкъарча балхашта шийна тlадилла моллагlдола декхар цlена цо кхоачаш ца деш цlаккха а цlийвала вийлавац цун.

Хьинаре къа а хьегаш, цо лакха производственни толамаш белгал а доахаш, Руслана сийнай «Социалистически яхье котваьннар» яха массехк сийлен Знак. Цlелагlчеи иттлагlчеи пятилеткай ударник а ва из.

СУРТА ТlА: токарь Р. Шовхалов.

И. ПЛИЕВА сурт.

ТАСС хоам — МУХЬ КХУХЬА КЕМА ДІАХОТТАДАЛАР

1982 шера 2 ноябре московски ха 16 сахьати 22 минути дьлча «Прогресс-16» яха мухь кхухьа автоматически кема дlахоттаденнад «Салют-7» — «Союз Т-7» яхача лехкаш йолча орбитальни комплексах.

Вlаши лохаш, гаргайоахаш, вlаши хотталуш хилар космически аппаратaш никъ бара лостам телача Центрера команда телаш бортовой автоматика гlоцен. Вlаши гарга вхаран вlашагlхоттадаларан тlаьхьожам лоаттабир орбитальни комплекса экипажо — космонавташа Березовойи Лебедеви. Мухь кхухьа кема станцех дlахоттаденнад цун агрегатни отсека оагlонгахьара.

«Прогресс-16» яхача кема орбите хьалдихьад станце вlашагlтехача двигательни установкана доагор, lилман тохкамаш даран экипажа пахар lалашдаран эша оборудовани, аппаратура, материалаш, хlаьта иштта почта.

Экипажо беча хоамаги телеметрически хоамаги диллача «Салют-7» — «Союз Т-7» яхача lилма - тохкама комплекса бортовой системаш дерттlа болх беш я.

Космонавташ Березовой Анатолийи Лебедев Валентини могашал дика йолаш ба.

ТОЛАМАШ ДАХАРАХ

Самардийнахьа Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиуми председатела Х. Х. Боков торжественни хьале совгlаташ денначи группана дlаелар РСФСР сийлен цlераш илараx йола грамоташ, хlаьта иштта РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ. Цаpна юкъе ба — Грозненски [illegible] дизелист А. М. Суганов, исторически lилмай доктор, профессор В. Б. Виноградов, швейни объединение швея - мотористка А. Н. Торчинская, кхыбараш.

Иштта дlаеннай Нохч-Гlалгlай АССР сийлен цlераш иларах йола грамоташи Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташи промышленносте, юрта боахама, гlишлошъеча, транспорта, lилма, культура хьалхалаттаpашта.

Совгlаташ дlалуча бар НГlАССР Министрий Совета председатель М. А. Керимов, НГlАССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. Я. Правенький.

ХЬАЛХАЛАТТАЧА КОЛХОЗЕ

Самардийнахьа Махкетой ахача юрта хилар Веденски района Орджоникидзе цlерагlча колхоза къахьегамхой торжественни собрани Республика юбилейн [illegible] бoахама юрбоахама продукташ яхаpеи пачхьалкхена тоажрен планаш кхоачашъеча толамаш дахарах сийнар РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота.

Доккха совгlат дlалуш КПСС обкома бюро члена, НГlАССР пачхьалкхен яхерамлен Комитета председатела В. Н. Белоцеров лаькъаза цlйнар хьалхалаттa коллективи яхь хьалха йоагlачу байрах ца лакха аьнн дlадкьар лоаш доаца [illegible].

Кхамыьт дакъа колхоза председатела А. Хусаинова, [illegible] агронома А. [illegible] [illegible]. Д. Нарисова, Махкетойски юрта Совета председатела З. Абдулаева, КПСС Веденски райкома хьалхарча секретара [illegible], [illegible]

[illegible]

Пропагандистий дешар

[illegible]

[illegible] В. ЕЛДЕНКИНОВ

Л. И. Брежнева Даьхен совгlаташ дlададалар

2 ноябре Кремле Даьхен доккхагlа дола совгlаташ дlаделар КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела, ноп. Л. И. Брежнева. КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председатела Н. А. Тихоновчи [illegible] группанаa.

Совгlаташ дlалуча хана къамаьл дир ноп. Л. И. Брежнева.

НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

Деза новкъостий!

Тахан са хоза декхар да — Советски пачхьалкхен массехк воаххача деятели, вай болхлой классен советски lилман гlорбаьшача викаланта доккхий совгlаташ дlадулга.

Ленина ордени «Серп и Молот» яха шоллагlа доше медали иларца белгалдаьккхал мехка экономически обороннин низ чlоагlбеча КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председатела Николай Александровичи Тихоновна карагlдаьнна доккхий хlамаш.

Из — белгала доагlаш дена совгlат. Мах баь ца валлал йоккха я вай мехка чоалхаеча халкъбоахама организмана кулгалдара Советски правительствана керте латтачо кхоачашбеча балла объем. Николай Александровичa вlаьхийча опыто, дагахьчуи мара хулаш доацача балха хьинаpаи къахьегаме ше кхо ца вароа цун тlоагlа партийни принципиальносто — цаьди итт шера дайна lа lеш цуких доахаш сама доалаш долча цу деррига гlулакхаша — новкъостал ду цунна шоай атта доацача декхарех толаме доархlавара.

Шозза Социалистически Къахьегама Турпала доккха совгlат дlалуш, дег тlара лоица баккха безам ба са вай доттагlчоа новкъостан Николай Александровича из дика могаш-маьршa ватар, шийи бехктокхамеча гlуллакхашка советски халкъа ираза духьа дlахо а цо толамаш дахар доли.

Совгlат дег тlара даькъала ду аьхьа, Николай Александрович!

* * *

Цига хиннарашa деттаж тlоараш а долаш Л. И. Брежнева Ленина ордени «Серп и Молот» яха медали дlаелар лоп луш доли аьннача Н. А. Тихоновна.

НОВКЪОСТА Н. А. ТИХОНОВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

Веза Леонид Ильич!

Кlоаргга дог тохадалийтад са сай вахарера lалаьмате доккхача событех укхаза lа, веза Леонид Ильич, сох аьннача дlайхача дешашеи.

Вай пачхьалхен доккхагlа дола совгlат даллал сай сий дарах цlенача дег тlара баркал оал аз парте Центральни Комитета, Политбюрона, Лакхехьарча Совета Президиума.

Мехка экономически обороннин низ чlоагlбелга, советски наьха вахар тоалелга, маьшар lалашбелга массаза я хиннай вай парте. Советски пачхьалкхен правительствай эггара хьалхарча аргlанара йоахо, цар политика керттера чуловцам.

Елача юбилейна — СССР хьаль 60 шу дизара накъабодача вай мехка вахара дерригача доаньошка карагlдийнна тlехдаьнна доккхийча хlамаша къаьгаlен дог тешадеши хьахьокх Коммунистически парте политика — из ниййа, бокъонца ленински политика хилар, lалаьмате бокха тешам беннеи кьалдоацаш я из коммунисташа, дерригача советски наха.

Сона сайна, правительства дерригача членашта экономически обороннин низ чlоагlбара, халкъа хьал-торон культурен дlахо лакхъдлара парте XXVI съездо ль решенеш кхоачашъяра кlаьл ца луш къахьегарал лоархlамеrlа а долаш декхар дац. цул бокхагlа бехктокхам бац.

Къайла хьоргдац аз, машарен коммунистически кхолламийн из политика чакхъяккхара Центральни Комитето, Хьо, Леонид Ильич, партен халкъен гlорваьнна кулгалхо, керте латтача Политбюрос беча цу lалаьмате боккхача балхах сай дакъа доалаш хиларах сайна къаьстта дика хетилга.

Бакъдар аьлча, соцен Министрий Совета дерригача членаштен шакра бlаргагу тхоан къоасталанса дика дешаш а, дика кхетаду оаха парте хьаоттаьаь. ЦК Пленумашка lа, Леонид Ильич, аьна докладашка, Политбюро тийнача заноскашкеи даьча къамаьлашкеи белгалдаьха декхараш мы а чlоагlа тlаrlерта кхоачашделти дlаштlехьдаккхаьа деррига доаццилга.

Оаха кхетаду из цудухьа тхоан гlулакхаш тоадe, керлача боарам тlа дехкаш уж ийде гlерт тхо.

Тахан е доккха совгlат хьамаш, парте Центральни Комитета, Политбюрона, Лакхехьарча Совета Президиума, Хьона, веза Леонид Ильич, [illegible] дlахо а [illegible] кхача Даьхен цlена духьа тlаrlерта [illegible] рах коммунизма [illegible] деррига [illegible]

Дlахо цигарчара [illegible] ноп. Л. И. Брежнева [illegible]

[illegible]

кlора промышленноста ветеран, цо цига болх бу тlаиз шовзткъа шу гаргга даьннад, цу даькъе 17 шу да министра бехктокхамеца поста тlа вола. Шийн декхараш дизза кхеталар, къахьегам чlоагlа дукхабезар, шахтерий къахьегамеи бытeи дег тlара йоакхо яр массаза а хиннад новкъоста Братченко балха стилах доахаш дола гlулакхаш. Хlаьта цу гlулакхаша дог тишша ва со, новкъостал дергда цунна тахан мехка кlора промышленноста хьалхашка латта бокхача лоархlамера декхараш кхоачашдеча.

Новкъост Лапин вайна массачена а воаза дукха хьая, идеологически фронтера хьинаре къопсамхо, боаpаме гlуллакх тlаrlертa чакхдоахаш, принципиальни саг из хиларах тарра. Дика кхеташ чакхбоах цо парте никъ вай информаци средствашта юкъе эггара оперативнегlа эггара массови итташ миллионаш болча [illegible] нахага юкъарчал [illegible] дlа кхоачаш долча средства гlулакхашта кулгал а деш.

Производственни заданеш кхоачашъеча тlехдаьнна доккхий хlамаш карагlдувлларах балха дикал лакха хиларах Социалистически Къахьегама Турпала цlи еннай Московски городской телефонни сета Тушински телефонни узла кабельщика - спайщика Юрий Григорьевич Вавинна. Новкъост Вавник — коммунист, ткъаь итт шу гаргга стаж а йолаш вола кадрови болхло. Цо ханал хьалхе болх дика беши кхоачашъю производственни планаш, тlаrlертa лаккхъю къахьегама овсарле. Цун сийте — йоккха экономи сийа йола иттанел кlезигагlа йоаца рационализаторски предложенеш. Хоам хет. Къахьегама Турпала [illegible] вай болхлой класса хьалхалаттарна [illegible] велга.

Иштта хила а воагlаш Социалистически Къахьегама Турпал [illegible] медицина [illegible] викалашта [illegible] мех. дега [illegible] специалистах — СССР медицински lилмай Академе действительни членах профессорах [illegible] Иванович [illegible]. [illegible] медицински [illegible]

[illegible]

* * *

[illegible]

ЙИЖАРИЙ АЛИМЕРЗОЕВГIАР

Да а тIаьхьарчу кхоъ а воашш кIалбусаш латтар йижарий Алимерзоевгlа Минат, Майса, Майзат, Деша, Iилма Iомадо хиина лоIам юхи а тетта, къахьегама наькъа, тIа айттар йижарий. Минат Ермоловски ДОК-е балха яхар Цунна тIехьа цига балха яхар Майса а. Мината станочница говзал Iомайир. Цу гIулакха доккха новкъостал дир цунна бокхагIболча новкъосташа, говзанчаша Халагlарех цхьа участок я Мината хержар.

Автоматически станоко шийна хьачхенначa дахчах хьайзаха фанераш хьиздера болх беш вола саг из станок санна хаьий. Iаарг тIера ца боаккхаш. цул технологи дика йовзаш хила йеза. Из шаьта ца хилча юкъаьгIа бувргбар. сецартбар станока болх. Цудухьа, уж бехктокхамс дехараш кхета а дaь, станока технологи кIоаргга Iома а яь, хьаьнала къахьегаш хьайоагIа Минат. Цу ший къахьегамо дикалца цIи хазнитай цун ше болх беча фанерни цехе меттел, ерригача комбинате а. Из лоархIамбоацаш дац Алимерзоева Минат укхаза балха ена тIаьхьа пхиъ шу гаргга ха яьнкай. Массе хана дисциплина чIоагIа лелаеш, балха задани тIехьхоачашъеш, арахецача продукце дикал лакхъеш хьаноагIача йоIа цхьа совгIат ца деш цхьаькха а деза ди дIадодацар. ХIара шера комбината Сийлен улга тIа доаллаш хул цун сурт Ший балха говзал къонахарна каьмаьршша дIалуш, юбилея сийна кхы а хьинаргlа къахьегаш я Минат.

Ший йиша санна хьаьнала болх беш я ДСП цехе къахьегаш йола Майса а. ХIаьта Майзата хьайбай боахамера болх безабелар — «Кулагинский» совхозе Iаьсий лелаелара болх бе яхар из. Атта болх бацар йоIо хержар Бера санна Iаьсашта мутIахьа хила хайра цунна. Цудухьа лакха бар Iаьсий кхедара тьоккхач Кхаь шера болх баьчул тIехьагIа, 1969 шера, из болх божа беттара балхаца хийнар цо. ХIаьта из кхы а халагIа бар. КIхьнаьца дика хьаIомабаь боацача хана пхьарсаш дазар, кIаьдлора. ХIаьта а дехке яланзар Майзат. БоккхагIболча опыт дикагIа йолча доаркашка хьа а хьехийташ, доаханна гIулакх де, шура дукхагIа яха Iомаелар из Безам а хинна тIанийраича лаьрхIар кхоачаш хулургдолтих дог тийша йола Майзат дукха ха яладехьа шоай декхарех лоархIабеш болча доаркай мутIаре дIаэттар.

БелгалдоахаргIа вай укх тIехьарча кхаь шерара цун балха хьокхамаш: 1980-ча шера хIара Iаттагара 4380 килограмм шура яьккхар цо, планагIа яккха езар 2800 килограмм йолаш Цу шера ахчанца совгIат даларал совгIа, аргIа хьалха а льккта «Жигули» яха машин а елхар цунга.

1981 шерарчул а лакхагIа ба кхарарча шерара цун толам. Шера планагIа 2950 килограмм яккха езача метте, бархI бетта 3512 килограмм шура яьккхар цо хIара Iаттагара.

Я. ЦУЕВ.

ЛАЬТТАН ТIОАНАШКА

Барт тайна коллектив я укх буровой къахьегаш яр. Цун хелаIбурувдеттар ва цун кулгалхо А. Г. Мау а. Ерригача Грозненски бурув тохара балха опытно-экспериментальни управлене а дикагIчарех лоархIаш йолча цу коллективо даим тIехьхоачашъю ший норманаш. Ниттадар укх денощка со цига венача хана а Вела а къежаш А. Мауе аьлар: — 4800 метрага дIакхаьчад тха бурув. хIинцалехьа 200 метр графикал хьалха даьнад тхо. Из болх кхы лаьгI ца балийта дага а да тхо.

Цу дийнахьа бурув тохаш яр Шахбиев Султана кулгалде смена. Шоай декхараш дика кхоачашдора вахта болхлоша. Ше беча балхаца а, тIах аьнна кадай хиларца а белгалвоалаш вар лаккхача дегIара хьатаро бос бола дIамига саг.

— ШоллагIа шу да Суьлана тха бригаде болх бу, — аьлар смена начальника Шахбиева, дIамига саг зуалга ал ходелча — Болх бу дукха ха ене а шин деккараш даим цIена кхоачашду цо.

Эскаре гIулакх даь а вaьна цIавеча лайра Дарасвин бурувдеттар хила.

— Болхло — сий дола цIи я, лакха лоаттаелахь из, — оалар цунга касткаста лаьха говзал йолча мастера А. Мауе Уж дешаш даим ший дага кхоаб Суьлана

Эскаре тIемел политически нийчок отличник хиннача Суьлана шийга цкъа аьннар юха ца оалийташ, цкъа бIаргадайтар кхы гойта ца эшаш шин кхаь бетта карасрзаш бурувдеттарчун говзал.

— Хьажал цунга! — оалар Шахбиева шийна улдуврча катирхошка Суьлана тIа пIелг а хьежабеш. — пох хургва шоана бокъонца вола говзанча.

ГIалат ваьнавацар йокха опыт йола бурувдеттар. Цхьа шу а далалехьа дукхача цIена бола беча бурувдеттарашта нийсса къахьега воллабелар Суьлан.

Кагирхой дукха ба бригаде Царех наггахьа бараш мара бац профессионально-технически училище дийша, дукхагIбараш Эскаре гIулакх даь баьнигул е юкъера школа йистеяьнначул тIехьагIа баьхкараш ба. Цудухьа уж тIечIоагIбу коллективерчи хьехамчашта 12 хьехамча ва бригаде, бокъонца йола бурувдеттарий кадраш кхеюхьоале а хинна дIаэттай из. Царех толашагIбараш ба Шахбиев, Бычков, Горячев, Рыжков, кхыбараш. Цу камаьршача наха дог раьза а долаш дIайовлийт кагирхошта шоай балха опыт. гIо дуцарна вахара нийсата новкъа бовла.

Дукха ха йоацаш управлене дIайихьача «ПрофессегIа дикагIвар» яхача конкурсе дакъа лоацаш хилар А. Мау керте латтача бригадера кхоъ къона бурувдеттар.

Локхал а деш дагалвац бригада коллектив «Алпатов» яха скважина эксплуатацие дIаенначул тIехьагIа «Грознефть» объединене эггара чоалханегIа номер 141 йолча скважинана бурув тохар шайна тIаэцар. Аттачарех дацар тIанйна декхараш.

Республике духхьашха укх бригадо тIехкIоарга бурув тохара номер 141 йолча скважина ствол чIоагIъеш чулхийтар 309,7 миллиметр йола колонна. Цун цхьан секце дозал дар 318 тонн. Бурув тохара Ерригсоюзни Iилма-тохкама институте кийчдьича остий кхаь тайпах дола буров пайда ийцар цу скважинана бурув тохаш. Проектни кIоаргал 5100 метр йолча скважинана бурув тохар цхьана шерел 9 дийнахьеи. дог гIоздоахаш дар бригада кхыдола хьокхамаш а Технологи нийса лелаларах вIаштIехьдаьлар 1 миллион 308 эзари сом пачхьалкхен рузкъа кходе.

Вай республике денначa делача совгIата — Къахьегама Цlеча Байракха орден, деттаь ура а уттадь цига хьалхеча бригада болхлочий доа дош денна СССР хьаль 60 шу дуаьча денга сийленна накъабахара хIанз бригадо бурув тохаш йола № 134 йола скважина хаьад кхо бутт хьадха эксплуатацие дIаала. — йоах мастеро А. Маус.

Х. ТАРАМОВ.

КАЗАХСКИ ССР Малябовлен · Казахстански областе ялат леладерашта юкъе вьржача яхье хьалхалатташ хиниб Большенарымски района Жданова цIерагIча колхоза лаьтта леладераш.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) колхоза хьалхалатта комбайнераш В. Т. Колмаков, А. В. Иляско, Г. Ф. Рыжков, Б. С. Домме, В. Р. Илякси, А. Ф. Лаиса къахьегама кочалонца даьхьала буьц школьникаш. Юне — хьехархо Б. О. Тутинова.

В. МЕДВЕДЕВА сурт. ТАСС фотохроника.

ГЕРЗАШ ДIАДАХАРА ТIЕХЬАРЧА ГIУЛАКХИЙ КIИРА

Берригача мехка а санна, вай республике 24 октябрера 31 октябре кхачалца белгалдаьккхар герзаш дIадахара тIехьарча гIулакхий кIира. Массе метте — мехкадьтта доахача, заводашкеи фабрикашкеи, колхозашкеи совхозашкеи а, дешара заведенешка Iалальмате дукха митингаш собранеш хилар. Цига къахьегамхоша хьахайкадора машара кхерамале чIогIъера гIулакх шоаш раьза хиина хьаллоацаш хилар.

Цхьаниe шоллагIчунга, шоллагIчо кхоалагIчунга... оалаш шерра дIадаьржар машара тIехьарча Совета болама доакъашхоша ООН Генеральни Ассамблея XXXVII сессега даьча Кхийкарала дешаш. «Ерригa аламле, — йоахар собранешкеи митингашкеи къамаьлаш даьраша, — чIоагIа сатем байна я хIанз а сихдаь хьадеш латташ герзаш, унзарагIа долча герзии керда тайпаш хилара».

ДIатIа а уяш Кхайкарала кIал кулгаш яздора болхлоша, инженерно-технически болхлоша, юрташкарча къахьегамхоша.

— Сай кулг гIад а лха оттаду аз укх эггара доархIамегIа долча документа кIал, — аьлар Грозненски радиотехнически заводе болх беш йолча пенсионеркас Екатерина Павловна Таракановас.

Цунна тIехьа кулг яздир Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа хиннача завода болхлочо Иван Харитонович Худолеева. Цу шинне а Машара фонде дIачуденнад шоаш цхьан дийнахьа доахка алапи.

ЧIоагIа гIадбаха а болаш Кхайкарала кIал массане а цхьатарра кулгаш яздир В. И. Ленина цIерагIча мехкадьтта чакхдоахача заводе, СССР 50 шу дузара цIерагIча Грозненски химически заводе. Стари промыслашка, Шалински районни больнице, Грозненски кооперативни техникуме.

Цу цхьан кIиранна 40 эзар совгIча къахьегамхоша кулгаш яздир вай республике. Цу деношка республика къахьегамхошкарен коллективашкарен Машара фонде хьачуьхьад 20 эзар совгIа ...

Шу хьалхалелча дена республика къахьегамхоши Машара фонде дачуденнад 300 эзар гаргга сом.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

БаьцовгIаш лораяр

Вай мехка кийчъьй ле деча хIамаех а лазарех а баьцовгIаш лорайра комплексни системаш. 1981 шера цу тайпара йола системаш юкъейоалайир 30 миллион гектар йолча майда тIа. Специалисташа даьча лоархIамех, из йиш хилийтар кхы тIа 8 миллиард сома маьха юртбоахама продукци яьккха. Цхьабаькъа, баьцовгIаш лорайра системех боалача пайда цхьа оагIув мара яц экономически эффективность. Уж системаш юкъейовлаяро дикка лохбергба гонахьара го химически препараташа бIехбала боарам.

Нагахьа санна юртбоахама культурашта венаш деча хIамашцеи лазарашцеи къовсам ца лоаттабой, цар нийсса ах хьувкъам болбиь дIабакха тарлу. 50-гIчеи 60-гIчеи шерашка баьцовгIаш лорайра йолча химически средствашa йиш хилийтар бовш бола хьувкъам чIоагIа кIезигбара чотах дерригача дунеи тIа юртбоахама производствана оница интенсификаци е. Цунца цхьана уж сон дукха еттар бахьан долаш цо хилар цу балха экологически санитарно-гигиенически тIехьале. Дукха моттигаш нийсъелар хьайбаш. олхазараш, чкъаьрий довш. Пестицидашa, къаьстта хлорорганическичар (царех эггара чIоагIагIа йовзашъяраш — ДДТ, гексихлоран) дукхха ха йоаккх биологически системех дIа ца къасташ. Уж Iовлаьттан тIерча тIаьца, хи чу, кхачан продукташка. Цул совгIа, кхо бIаь совгIча тайпах йола инсекомеш-зулмашдергаш йоал пестицидашка, цудухьа уж кхы а дукхагIа етта езаш хул.

Къаьстта ира эттай вай мехка яз проблема боамби лелабеча. хIана аьлча дукхача шерашка, хIара сезонагIа дукхаза а етташ фосфорорганически препаратех пайда ийбар бахьан долаш юкъерча Азе дукхача районашка дуккхача боараме гучаьнийай гизго санна маша бу клещ, тлеш. ТIехьарча шерашка Узбекистанеи Таджикистанеи белгалдаьхад инсектицидашта чIоагIа дуьхьал отташ йола хлопкови совка популяцеш хьахинна хилар. Крыма, Азербайджана, Краснодарски края бешамашка йийбай клещай Iажашбаргийн кIезиглуш йоаца популяцеш. Цудухьа царна къовсам лоаттабара еш йола химически обработкаш шин — кхаьнегара итт — пхийттанега кхоачаш дукхагIа е еза.

«Пестицидии тупика чура» арадаьхад дIайийнача а дIаегIача а хIамашца хулаш йолча тайп-тайпарча зенеча организмашца къовсам лоаттабара методех комплексно пайда ийбара, вешта аьлча интеграци яра кIайлеи тIа баьцовгIаш лорайра проблема кердача тайпара уттае довларо. БаьцовгIаш интегрированни лорайро лерхI эггара хьалха юртабоахама культураш дIайиннача царна дулаьмаш ду хIамаш меттел цу тIехьарчар моасатIии а хул аьнна. БаьцовгIашта зе деча хIамашцарча къовсама пестицидех уйла а ца еш пайда ийбаро пайдана йола организмаш а йоле гаргаэ.

БаьцовгIашта зенаш деча хIамашта хоалуш дола зе дергда алкх ... а беламашца а уж дукха Iайча. Нагахьа санна уж дукхалга диллаьш хьаьддача боарамга кхоачашъеле, пестицидаш тоха бакъахьа яц. Иштa хьал эттача химически обработка ца яро пайдана йола насекомеш — хищникаш совйоах.

ХIанз укх сахьате оттадаь да 100 совгIача тайпагIча баьцовгIашта зенашдергия (зенаш ду черепашка, сира аьлатий совкаш, ва болча плоста зе ду мозий, баь тIа хула дIамига кIормашаш, кхыдараш) де йиш йолча лений экономически гIайнаш. Хлопковни совке зе тарлуча ... экономически гIайла кIайлени тIа Таджикистане юкъейоалаяьй боамби лорабара интегрированни система. Химически обработка ю алхха юкъера полониисти боамбе 100 баьцовгIана лаьрхIача 10 особел совгIа йиттъа волокинисти сорта пхе особел совгIа зенаш ду хIамаш хуле. Дуккхала 1978—1979 шерашка цу методех пайда а ийбеш химически обработкаш кIезиглар бахьан долаш Таджикистане хиина экономи 17 миллион совгIача сома боараме я. Химически обработка иштта эшаш яц. насекомеш — хищникаш (энтомофагаш) кхоачам боллаш дукха йолча моттигашка а. Боамбена хила еза, масала, хIара 100 баьцовгIана лоархIаш 250—300 лаьрхIа йола энтомофаг. Пайдана а зенне а йолча организмай дукхал бокъонца мелли харо йиш хилийтар 8 миллион гектар йола майда обработка ца еш йита.

Пестицидии обработка кIезигьяра Iалальмате боккхача лоархIаме да баьцовгIаш интегрированни лорайра эггара лоархIамеча элементех цаI: нарех пайда эшар дола юртабоахама культурай хувца из ду сорташ кхедар. Хувца ца луш чIоагIача сорта тIа 30-аза а 100-аза а тIехьа кIезигагIа хул баьцовгIашта зенашдерий популяцеш. Цунга хьежжа пестицидаш а кIезигагIа эш царна.

Уьнахцlена йола баьцовгIаш кхеяр. дIадуьш дола фундика хилар, культура дIаера, чуэцара, дIайиннача хIамашта ... кхахьа дар — уж ... агротехника приемаш кхоачашйича е па езаш дIайоал дIайиннача а дIаогIача а хIамашта еш йола химически обработка.

Вай лакхе дийна гIулакхаш деш хилча, химически обработка кIалла ерзйоалаш дIалакха еза или лахнац вай. Цул совгIа, химически средствашш перспективе а лоархIаме моттиг лоцаш хургья цу системе. Цхьабаькъа ... такхинеи белгалъяр, тIехьара а керда препараташ хьахаржара принципаш къоастаяр, бакъ долаш да, дикка хувцалургда.

Эггара хьалха лакха токсични а йаьххача хана — цаI ах а кхы дукхагIа а шераш — биологически системашка кIезаш йолча препаратий метта пайда ийберг кIезигагIа токсични ... доацегIча хана еше йоала ...

Юрий ФАДЕЕВ, ВАСХНИЛ академик

... ае а изобретенешта шин бIаь гаргга авторски свидетельство ийнад

СУРТА ТIА: зIамагIвола Iилман болхло Римутис Мо...тулениc тIоана микроструктурана тохкамаш деш воал.

М. БАРАНАУСКАСА сурт. ТАСС фотохроника.

Литовски ССР Iилмай Академе хиней химически технологен Къахьегама Цlеча Байракха орден лелаеча Института балхаш хIана хетадаьд защитни а защитно-декоративни а металлически тIоаний Iилман хардаш зерIайоалара проблемана СЭВ мехкаша металлаш мукадуаргдоацаш лорадара де деларaш кийчдеш деча тохкамашта юкъе дакъа лоацаш а я Институт.

Института кийчъяьй металлашта антикоррозийни декоративни обработка яра. ... металлаши яра йола 45 совгIа оригинальни технологи. Уж балха юкъейихьай мехка 500 совгIа йола предприяте производствана. Царех баьнна берриге ... пайда из ... пятилетке шера 14 миллион сомага ... хиннад.

Института болхлоша кIаьа...

ИСКУСТВЕННИ МЕХКДАЬТТЕИ ГАЗИ: ДУКХАГIА ХЬА МИШТА ДЕРГДА УЖ?

[illegible]

Виктор ГАВРИЛОВ, геолого-минералогически наукий доктор, профессор. (АПН).

КЪАХЬЕГАМХОЙ ХЬАШТАШТА— ДУКХАГIА ТЕРКАМ

Гражданий письмошка, предложенешка, заявленешка, жалобашка хьожилга, уж ший хашпахьа къоаста а яь, де делар дола Советски Iаьдал эттача хьалхарча шерашка дена лоархIаме гIулакх долаш хьадоагIа.

Тахан, шерра коммунистически общество вай хьаеш доахкача хана, гражданаша моллагIча хеттача дешашта, цар заявленешта теркам дукхагIа тIалоаттабелга мы а бехктокхамегIа да. Из иштта хилар хьахьокх тIехьарча хана тIанйоача дукхача партийни документаша, законаша.

Къахьегамхой письмошка, предложенешка производственни коллективашкара хьалаш довзийт, укхаза дола кхоачамбоацараш дIадахара новкъостал ду, планаш социалистически декхараш кхоачашдара уйахцIена дола морально-психологически хьалаш хьахулга вIаштIехьдоаккх. Цул совгIа из цхьа форма я пачхьалкхенна довл дара къахьегамхой юкъеозара.

Законо дIадех заявленей, жалобай цIенхаштта учет лелаелга. Йиллача хана а объективно а уж къестаелга. Жалобага хьажара отталь ха беттал тIех яц. Цхьаболча гражданий заявленеш кхы а лоацагIча хана къестае езаш а. Масала, военнослужаще е цар дезала жалобага 15 ди далалехьа хьажа а хьежа, жоп дала деза.

ТIехьарча хана къаьстта ... ю ... гражданаш тIанйбара гIулакха. Къахьегамхой балха тIара мукъа болча хана е цариа аьттув болча хана ладувгIа деза цар яхачунга.

Вай республика дукхагIйолча предприятешка, организацешка вIаштIехьдаьккхад законо дIадеххача бесса жалобашка, заявленешка хьожилга, гражданаш тIанйбелга. Цунца цхьана республика прокуратуро а горрайпрокурораша а техкача гучадьнад гражданий обращенешка хьажара законаш телхадеш моттигаш йолга.

Укх шера июль бетта НГIАССР бытовой гIулакхаш деча министерстве даьча хьажараша гучадаьккхад министерства аппарате а цунна чуйоагIача организацешта а законаш дукхаза телхадаь моттигаш хиннилга Масала, гражданкас Супруновас министерстве заявлени лаьль хиннай шин веннача мара Советски Эскара эпсара мрамора дaь чурт оттаде. аьнна. 6 бутт баьккхаб цо жоп дарга хьежаш ХIаьта гражданкас Коробковас коч харцахьа хьа а аьккха товар доадьд шин. аьнна министерствага яхьийтача жалобага хьажа а хьежа бехказа боьлара 39 ди яйшад.

Бытовой гIулакхаш деча министерствас гражданаша ухийтача кахьлашца эсала болх болча хьахьокхаш цхьацха цхьа масал доаладе йиш я. Гражданина Торела министрага жалоба яхьийтай Нарчха шера телевизора кинескоп хувца ца мегаш дел се, аьнна. Из жалоба дукхаяне кулишка гIойла чакх а аьнна, тIехьара «Чечингтерадиобытехника» объединене начальникага Медаева кхаьчай. Лоаца да из денна жоп: «Телескоп аргIагIа хувцаргдаь. БIаргтуа шера ца ... кхестадеш шин хиннахьа дIасадха мегацарий гражданко ...

Боацараш да укхаза гражданаш тIанйбечa а. Дукхагlа даьхье цу гIулакха отталь график бохаш Укх шера хьалхарча ялх бетта ... 30 прием е езаш вар. ХIаьта яьраш — 6.

Бытовой гIулакхаш деча министерствана чулоацIача «Грозторгприкмахерски» объединене гражданий жалобашкеи заявленешкеи вIалла а хьож ала йиш яц. Делопроизводство нагадена да укхаза графикагIа нах тIанйбаш.

Цу тайпара дола кхоачамбоацараш республикерча укх ца предприятешка а долга тьахьокх материалашта Къаьстта во латт из гIулакх юртбоахама предприятешка. Масала, Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхозе (председатель иoв Мороз) делопроизводствага хьежача кхетаде йиш яц ... дукха жалобаш заявленешта кхаьчай укхаза парех фу даьд.

Надтеречни района «Знаменский» кюмсй совхозе (директор Батукаев) жалобаштен заявленештен вIалла жоп душ а хиннадац Иштта гражданаш а тIанйбаш укхаза.

Цхьенхаштта кхоачамбоацараш да цхьайолча халкъа депутатий районни а юртни а Советашка ХIаьта, ча дарра аьлча, уж ма барий шоай территорешка из болх вIаштIехьбаккха безаш хиннараш. Масала, Назрановски районни исполкоме 1982 шера хьалхарча 6 бетта кхаьчача еррыгача обращенеех ахаш гаргга ахаш оттаьча хана къоастальяц.

Техкача гучадьннад моттигашка йиллача хана къеста ца ярал совгIа, дувнаш дола дешаш кIоаргга ца техилга делопроизводство нагадена долга, гражданаш тIанйбара графикаш йоацилга. Цхьайолча организацешка приемага хьежаш гражданаша сахьташ доах, кхыметтел Iоха моттиг а йоацаш Мукъа деноц дола хана а сарахьа а прием яц.

Цу тайпарча кхоачамбоацараша гражданий бокъонаш телхаьь а ца Iеш, пачхьалкхенна а зе ду.

Министерствай ведомствай предприятей, учреждений организацей берригача кулгалхошта дIадайтача бакъахьа дар теркам тIа а бохийташ гражданий обращенешка хьожилга пачхьалкхено царна тIадилла гIулакх долга. доагIар ца деш вар кхыметтел уголовни а бехктокхаме озалга законо дIадехилга.

Заявленеш жалобаш предложенеш къоастаяра ... кхы ... цхьаькха цхьа хIама а ... из ... а жалобаш ... Моттигаш ... органашка жалобаш заявленеш ухийташ Из нийса дац Цхьа моттигерча органаша фу ду хьажа веза цул ... гIулакх ца хуле дIаве а яьле мегарьа.

Халалгге а шоашта аьттув а боаккхаш ... гIертаж бола нах ... Шоашта гоама бола ... ... гIертаж ... Цу тайпарча ... бална ... дукха а нах ... ... хьайнахьа ... хьарго ...

Ш. АУШЕВ.

Нохч-ГIалгIай АССР прокурора помощник.

30 ШЕРА КО ЛАЬЦА

ОЧЕРК

Наурски района Ленина цIерагIча комсий совхоза трактористе. Мурталов Белал Муртазовича дIатIахьекхача дургдац хIанз ший дола 47 шу. Кадай вола из динка къонагIа хет. Къаьстта а цун сийрдадувла бIаргаш, беламе велакъажар бIаргадайча.

Белалаца вIашагIкхетале хьалхагIа а дукха хIамаш ховра тхона цунах. ЧIоагIа чам болаш дувцар цунах цун дукхача учениккашен балха тIарча новкъосташен. ХIаьта уж алхайтта ва. Шоай хьехамча лалла толаме къахьег трактористаша Мицнев Мухьадс, Магомедхаджиев Ширванс, кхычар. Нагахьа санна цар балхах ца йовлаш моттиг нийслой а — хIама дергдац, массаза я лалла ла Белал Муртазович. ХIаьта новкъоста гIо ца деш из цIаккха а Iергвац, шийта юхейнса моллагIа оатхал, болт лургьа цIаI мара суе а. Нагахьа эпе, сахилалца хьувзаргва новкъоста машина гопахьа, дIагIоргвац цуп лоарзагIа дахнар юхаметтаоттадалцца

— Тха Белал санна барапа хьаллоаттабу, дегIакхувл боахам, — из лоархIаши цунах тешам беннеи хилар холу совхоза директора Бехтерев Виктор Никитовича дешашкара. — Цхьаккха болх бац цунна булургбоацаш, моллагIа гIулакх Iа тIадиллача а «ак» аргдац, ший ханнахьа а тIехдика а кхоачашдергда из

Совхоза директора аьнвар бакъду боахама парткома секретара Алла Ивановна Кутеповас: шийна тIадиллача партийни гIулакхал деэагIа цхьаккха хIама дац цунна. ХIаьта совгIаташ? Къахьегама ЦIеча Байракхеи «Знак Почета» яхеи орденаш, Ленински юбилейнии «Целинни лаьтташ карадерзадарах» яхеи медалаш, итташ Сийлен грамоташ, дукха премеш. ХIара совгIат — уж я ший даьшкара деиз ахархо-механизатор волаш хьавоагIача Белала вахарен производствении гIулакхнийн бIарчча этапаш.

Шоай новкъостах иштта дувц массане а. ХIаьта ший цIен наьнаца Зурайца цхьана Белала борхI воIи йоIи кхедеш болча дезале массаза в барт ба. Укхаза а сий ду цун дика да хиларах даь ца Iеш, хьехамчеи доттагIеи хиларах а Цунна тара хила гIерт бераш, цо дIаболабаьча наькъагIа даха дага да уж а. Масала, воккхагIвола буриатта шу даьнна воI Зоарбин хIанзале а дIаволавеннав — массе тайпара механизатора болх Iомабеш деша вагIа из Калиновски СПТУ-2. Из-м хIама а дац хьона! ВорхIагIча классе деша вагIача Хьажев кхоалагIча классерча Мусаси хIанзале а новкъостал ду даьна техника тоаяра, хийцнан кхеташи доалл хIанзара сэа-йоккха трактор — ДТ-75 (дас мукъа белча). Кхычеттел пхи шу даьнна Iийса а гIерт бокккагIчарна новкъостал де: е дIоагIа хьалдехьаргла, е оатхал дIелургьа, е ший дIамигача кулгилгашца оатхал цIенъе гIертаргва.

ТIаккха миштта а маца а нийсденнал ахархочун воI Муртазов Белал механизацех вувзавалар?

— Са къахьегама биографи хIанзчул 35 шу хьалхагIа дIайолаеннай, — дувц тракториста. — Сай 12 шу даьлча дена болх бе бийзаб са, хIана аьлча дан нанеи со дIамига волаш дIадаьлар Казахстане. Бакъда, цигарча Ленина цIерагIча колхоза председателa балха вахара сабар де. Йоахар сога, аз деша вaха новкъостал дергда хьона. ХIаьта а шийта шу доалаш шерч лекка Iомавеннавар со. Вешта, дего а витацар наьха юача сискал тIа вагIа — моллагIаш уж бале а. Цхьа аьсала ши усти фургони елар сога болх бе.

Балха тIера вир кхуваш воагIа цIаьнк, колхоза тайптайпара мовхьаш дIа-хьа кхухьар, истараштa дика Iунал дора. Массанахьа а кхоачар из: хьайбаш леладеча ферме а, колхозни беша а, алатий кхай тIа а. Цхьабакъда, эггара дукхагIа цун безам лаьттар механизаторий болх бар.

ХIама Iомадара тIера, къахьегам дукхабезаш вола кIаьнк теркалвир фронтовико, колхоже дикагIболча тракторастех цхьанне — Попов Алексея. Каст-каста къамаьл дора цо цунна, шоайцига чухьехар, раьза хиле Iомайора ший професси. Иштта, дукха ха яланехьа дезалхо санна а хиина дIаволавелар Белал ПоповгIар цIагIа — цунах лочкъадаь хIама дацар цхьанне а, гучох, да-нана доацаш висача кIаьнка дог ца эшийтар духьа.

Белала 16 шу даьлча, со болча прицепщикалла хьавола, аьлар цунга Алексей Михайловича. Колхозе саг духьала хилаизар цу деша. Тракторни бригада массе боккъо йола член а хиина дIаоттар Белал. Дукхачар Попова воI лаьрхIавар цунах. ХIаьта 18 шу даьлча Алексей Михайловича колхоза правленега ала а аьнна, СТЗ яха трактор елар дIамигача сагага. Цу деша сов гIадвахача Белала ше фу дергда хацар. Цхьабакъда, иштта болх беш дикъ шу даьннaчул тIехьагIа шийн воккхагIволча доттагIчои хьехамчои алерах механизаторий курсаш чакх а яьха удостоверени хьанйцар цо. «Документ доацаш трактор тIа болх бе йиш яц», — ше ахачох Белал дIанхетаве гIертар Алексей Попов. Иштта цхьана ха яьккхар доттагIаша, воккхагIчо дIамагIчоа хьехам а луш, дIамагIчо воккхагIчо ахар я деш. Цу хана дена дукха шераш дIададаьхадале а, воккхагIвола доттагIа эрсе А. М. Попов балха ха яьккха а ваьнна цIагIа салоIаш вале а, царна юкъера Iимерза, беламе гIулакхаш хIанзалца хаьдалац, вIаши уж сел гаьна бахе а.

Дlаухар шераш. ХIанз Белала а дезал хиннабар. Опыти ялнеши денгара денга лакхлора 1960 шера ший да ваьхача Советски районерча Кюри ахача юрта а ца водаш. Ленина цIерагIча комсий совхозе вера из вaха а болх бе а

— Укхазарча шаьрача аренаша дагайохийт сона се тракторист а волаш лийна, дукхъачарца цхьана аз целинни лаьттащ аьха казахстански аренаш, — ше укхаза малагIча бахьанагIа нийсвеннав дувц Муртазов Белала. — Е дехке а ваьнавац. Бакъда, лоамашка хила а дог доагIа — гучох, са цIийх боаллаш хургболаш ба из царцара безам.

Совхозе яьннай цун къахьегама сийле. цунах тешам бения а из лоархIаш а ба новкъостий. Царна цхьана хаддиза дегIакхуьл цо боахам, чIоагIъю цуи экономика, дукхагIа йоах продукци.

Опыт йолча механизатора керттера йоакхо — комсашта Iунал дела. Ше ма ярра йова цунна лаьрххIа цу гIулакха арахийца техника, балха овсарле лакха йолаш на да эц опрыскивателех, кхыча механизмех. Шоай ханахьен дикеи чакхйоах Муртазов Белала еррига агроприемаш. Иштта дика болх бара тIахьех ший новкъостий, шийнакача гIулакхашца уж шийна тIехьа а боахаш.

ХIаьта, нагахьа санна эцаш моттиг нийсъелча, лаьтта оахача, ялаташ дIадувча, чуэоача а дакъа лоацаш хул Б. Муртазова агрегат.

— БIаьсти аьлча дена гуйра тIехьалххалца кIезига бIаргагу сона тхоай цIенда, — йоах Зурас. — Цунна бала боацаш цхьаккха гIулакх дац. Йоачан йолаш ди деча а цIагIа Iергвац: е парткоме хул гIулакх, е — юрта Совете, е дружинникашца араваьле бIарг локхаш, е профсоюза месткоме заседани еш хул.

ХIаьта мукъа волаш сайре еча (Iай мара из нагахьа нийслуш а яц), берех воалл, коа-карта кулг тохача новкъостал ду, доахвига хьож.

...Укх деношка цIагIа коравергвац Белал, комсаш йолча хул даим, уж лаьттах йохкаш ва.

Е. ПРЕМЫСЛЕР.

ТАТАРСКИ АССР. Хин кIалхара мехкдаьтта аттагIа доакхахалургдолаш Нижнекамски водохранилище искусственни гIайрений архипелаг хьаьй.

Нижнекамски ГЭС хьалъяр баьхан долаш мехкдаьтта доалла кхо моттиг хин кIала нийсъенний. Кхоаткъа скважина гIайреиаш тIеи дувкха километраш йIаьхача дамбаш тIеи хьалтIаихаийнзай. Гидротехнически сооружений система хьаяр баьхан долаш мехкдаьтта доакхилга цхьаи минута а ца соцаш хинназ. Халача производственни хьалашка прикамски мехкдаьттахошта метаэ лакхача бoараме мехкдаьтта доакхаш болх бе

СССР хьаьл 60 шу дизара дика наькъбахха кийч а луш «Прикамнефть» НГДУ промыслашъ рапорт денна шу болаленна дена планал совгIа итт эзар тонн ла кхача комишагIа дола мехкдаьтта вай мехкарча мехкдаьтта чакхдоалла прикIариящинец. ХIаьта иштта

«Дружба» яхача мехкдаьтта проводе гIолла СЭВ мехкашкеи дIадахийтад аьнна.

СУРТА ТIА: Нижнекамски водохранилищевча мехкдаьтта гIайренаш цаI

Е. ЛОГВИНОВА сурт.
ТАСС фотохроника

«США-неи СССР-аи юкъера гIулакхаш тоадара дерригa де»

Америка ВIашагIкхийттача Штаташтеи Советски Союзаи юкъера гIулакхаш тоадар хьаькъале альтернатива йоацаш хIама да. Де йиш мельар де деля шиина а мехка юкъера гIулакхаш дикагIа хилийтара Иштта да АПН корреспондента еннача интервью тIа дийна дукхача наха вовзаш волча американски хIама лелалуш долча гIоларий вихала, «Оксидентал петролеум корпорейшн» яхача компане президенти директорий совета председатели волча Арманд Хаммера хетараш

Советски Союзаи ВIашагIкхийттача Штаташтеи юкъе лаьттача гIулакхий а цар перспективий а мах бара хьакъехьарча хаттара жоп луш. Арманд Хаммера белгалдаьккхар уж талхаш латташ хилар новкъа долаш ше хилар. «Со бокъонна ва я ва, — аьлар цо, — уж гIулакхаш цIаккха а хиннилац хIанзчул вогIа аьнна хеташ». А. Хаммера белгалдаьккхар, дукъ - духьача доакъошка советско - американски бувзамаш тоадар хIанзарча ханарча этапе дунен хальъашта юкъера политика дегIаахара логина ше дIалехаш дола хIама хилар. ВIашагIкхийттача Штаташтеи Советски Союзаи юкъера гIулакхаш кхохкаме лоаттадар дIахо ла йиш йолаш хIама дац, хIана аьлча, А. Хаммера лхачох, «хIанзарча ядерни бIаьшерен чухь моллагIча» тайпара йола конфронтаци а чIоагIа кхераме я»

Цунца дувзадена «Оксидентал петролеум корпорейшн» президента кертагIдаьккхар дерригa пачхахьалкхенашта юкъера гIулакхаш тоадара торгово - экономически бувзамаш дегIадоаладар боккхача лоархIаме хилар. Цо белгалдаьккхар «Оксидентал петролеум корпорейшн» оалача компанеиеи советски арахьарча торговле организацештеи юкъера 20 шера лаьрхIа йола ВIашагIкхийттача Штаташка экспорт еча аммиакехи кхыча химически веществаехи хиица удобреней хьисапе пайда ийбара Советски Союза суперфосфаташ лоатталра хьакъехьара соглашени ше раьза волчча тайпара кхоачашъеш латташ хилар. «Дукха нах цу хьакъехьа скептически уйлаш йолаш хиина бале а, соглашени геттара дика кхолчашъеш я», — аьлар А. Хаммера. Шин мехка юкъерча торговле боарам шербара даькъе чIоагIа дог доахилга йолаш хIама да ноябрь бетта хила езаш йола советско - американски торгово - экономически совета заседани.

Советски Союзаи ВIашагIкхийттача Штаташтеи юкъерча гIулакхашта нормализаци яра, цар къамаьл вIашагIкхетилга тоадара, шин мехка юкъера тешам чIоагIбара диiза даргдоацаш хIама лерхI А. Хаммера царна культура, искусства, спорта даькъера хувцамаш совдахар Из хIама де лаьрхIа цIи хезача американски продюссерцеи артистацеи Джерри Уайнтраубаца цхьана цо хьаяьй юкъара компани. Шинна а мехка лоархIаш хургдола советско - американски кинофильмаши концертни программаши хьаяр, кинофильмаши телепередачаши вIаши хувцар, спорта духь-духьача тайпаех шинна а мехка спортсмений яхьаш чакхъяхар — иштта я кердача компане планаш «Пачхахьалкхенашта юкъера бувзамаш дегIаахара дилла а боккхача лоархIаме хиннай культура, искусство, спорт, — аьлар Дж. Уайнтрауба. — ХIаьта оаха де лерхIар ла ВIашагIкхийттача Штаташтеи Советски Союзаи юкъера гIулакхаш тоадара юкъе тхоашкара доагIа дакъа лацар».

Владимир МАРКОВ,
АПН специальни корреспондент.

Доазол дехьара

«Соцаде палестинцаш байбелга», «Бегини Шарони — террористаш», «Палестина — палестинцашта» — цу тайпара лозунгаш а долаш хиннай ООН-ерча израильски представительствана юхье хиина американски общественноста демонстраци. Демонстрантий юкъе дакъа лоацаш хиннарашка хьадда дIанхайкадаьд Тель-Авиверча террористи оакхарий хьисапехча гIулакхашта шоаш духьала болга, царцахьа лаьрхIад Вашингтонера уж хьаллоацаш хилар.

СУРТА ТIА: ООН-ерча израильски представительствана юхье демонстраци йолча хана.

АП - ТАСС сурт.

«РАКЕТНИ КРИЗИС»: 20 ШУ ДАЬННАЧУЛ ТIЕХЬАГIА

20 шу хьалхагIа, 1962 шера октябра 20-ча деношка, дунехах теш хилар «карибски кризис» оалаш яр ший бухьага кхачара. Цун политически урокаш цунах хьахиина тIема-стратегически хIамаши хIанз а дунен политике хьехадеш да.

Кризис оттара керттера бахьан дар Куберча демократически революцеца США доал леча гIозавиш тоим хила ца лар. 1962 шера ахка чакхдоалаш гучадаьлар ПаргIатон гIайрена экономически блокада оттаеи цига чугIоргара планаш кийчъеи датахьа Кубайна керда американски низ тIабахьа лаьрхIа хилар.

Интернациональни декхар кхетадеши кубински революце гIулакхана солидарность йолаши йолча Советски Союзо США правительство тIахьийхар бакъахьарча гIулакхана хилара, ункхцIенача уйлаш реализмаи наькъа тIа оттара. Цхьабакъда, Латински Америка халкъий кхелашта цхьаккха боарам а боацаш доал ле Iемача американски политикаша ладугIазар бакъахьарча оалага. «Хьакхайкабанза бола тIом» хIанз-хIанз гуччахьарча агрессега билар кхерам болаш эттар гIулакх.

Цу хьалашка СССР-аи Кубайи правительствашта юкъе соглашенеш йир юкъерча гаьналга йолха советски ракеташ американски агрессех лораллара гIайрен тIа оттаяра хьакъехьа Из бахьан долаш Вашингтонера хиинача хоамагIа американски пропагандо си тIара воаккхаш йола камланиш йолайир США-на духьала «наступлени яр дуxьа» пайда эцар кхерам болаш я советски ракеташ яхаш. Белгалдоаккхаргда вай, цу ханале США-с ше СССР-а гоннахьа тIема базаш хьал а яь, цигарча американски ракеташа СССР хIара вахара центра кхерам тIатувсаш хиина хилар.

Деррига дуне цIаккха а ца хиннача тайпара унзардаьнна лар Цу деношка ВIашагIкхийттача Штаташка цийсенна а 22 октябре шоай президента тIема хьакъехьа деш дола къамаьл американски обывателаша тIа миштта эц зуваш а хилар укх мугIарий автор: индивидуальни атомни убежищашта сихбенна консервированни теза хий]а лацдеш бар уж. Цу юкъагIа ООН-а штаб-квартирера боккаш болча политически общественни деятелашкара Вашингтонеи Москвеи послаш аха йоласлар событеш товIолургйоацаш дегIаахар юхатохара тIахьехаш.

Цу хьалашна укх тайпара предложени дIанхайнайир Советски правительства гIулакхаш лертIадахара хьакъехьа: СССР-о Кубера арайоах США-с «наступательни» лаьрхIа ракеташ, хIаьта США-с Кубай доазонаш тIахкхуьда йиш йоацаш долга шийн оагIонгахьара хьакхайкаде а агрессе анташ цунна духьаля йоахаргьлц аьнна дехар тIаэли а деэа. Цунах хилар «карибски», е, «ракетни кризис» къоастадра лард а. Кубайна духьаларча агрессе планаш чакхьлха Кеннеде ца тигаро гIо дир гIулакхаш лертIадахара.

Цу кризиса хьалхара урок сенах латтар аьлча, из латтар, цу ханарча цхьаи вокхача деятела ма аллара, «дунен ядерни тIема къематах бIарг кхийттеи унзардаьнна из цунна юхера юханйкхаи хиларах». Цигара хьадоладенна лар ядерни катастрофа ца хилийтара саггота гIулакхаш чакхдахаиза даргдоацилга. Ядерни державаша ядерни тIема кхерам кIезигбара наькъа тIа цхьана гIулакхаш леладара йола агара хьалхара акт а хиина дIаэтта атмосфере, хи кIал, космосе леш дола ядерни тохкамаш деккара хьакъехьа 1963 шера 5 августа даь Московски договор. ХIанз укх сахьате цун доакъашхой я СССР, США, Великобритани.

60-гIа шераш юкъехкаьча ха дунен политикерча «разрядка» аьнна цIи тиллача деша — «шийлача тIемагара» тайп-тайпара общественни строяш йолча пачхахьалкхенашта юкъера гIулакхаш лертIадахаргахьа ласташ гола тохара теш а хиина дIаэттар

«Карибски кризиса» шоллагIча урока малхбузехьарча державашкара хьадехар дунен тIа хулаш долча политически хувцамий хам белга, нерда политически реальностан баньль тIаацилга, шоай политически институташ хархийрен царна машаре дахаран йолча халкъий бокъон сий делга. 1963 шера июне Американски университете ший гIордаьнна къамаьл дир Джон Кеннеде из данза дарг из хилар бакъдеш. Цул тIехьагIа охи бутт баьлча нах боабе оттабаьчун карагIа валар хилар цун. Американа доал дерашта дикагIа ховргда цу нах боабечун кулг айдаьр малав а хIана ойдаьд а.

«Карибски кризиса» кхоалагIа урок юкъарчал доацаш Кубайнарча а иштта хувцамий наькъа тIа даьннача дерригача латиноамерикански мехкашцарча а гIулакхашта йоагIаш яр Кхы юхайоагIаргйоацаш дIаяхай цхьаккха духьале йоацаш Вашингтоно аьнар деш хиинача «банановни республикай» ха США-на ха хьакхаьчай контрреволюцена ер йола экспорт соцаеи беррагача лоалахошца керда отношенеш — цхьатарра бокъонаш йолеи чурча гIулакхашта юкъе ца гIертареи отношенеш лелаеи.

Миштта латт гIулакх 20 шу даьннaчул тIехьагIа? США доал ду гIозараш хьалхагIа а санна текха даргдоаца декхар тIадолаш да исторена хьалхашкеи наьха хIанзарча ноахала хьалхашкеи. Тешалаш тIа-тIа дукхагIа доагIа 50 — 60-ча шерий урокаш е цар йицъяь хилара, е царна вIалла пайдана а ца хинна хилара.

«Доазув дола» е котало лаккха «хьебенна» ядерни тIом хила тарлуш хиларах йолча доктринашца цхьана Рейгана администраце кхетам боацаш сихдаь ядерни герзаш хьадара керда го бакъха оттадаро юха а тIадут дуне 20 шу хьалхагIа нах унзарбаьнна юхалийлхача къемата.

Социализма мехкашта духьала Рейгана кхайкаяь «Крестови поход», Афганистанерча демократически революцена духьалара «хьакхайкабанза беш бола тIом», Африкаи Азии халкъаш мортамукъален беркатах дахар духьа массе тайпарча США-с оттабаьрийн креатураи гIулакхаш сихдар — уж дерригa хIамаш 60-ча шераштa четтел «хьалхарашкарча антикоммунизма» ханашта а юха тIаьнугачоа тара да.

ХIаьта Кубайнарча а кхыча Карибски бассейнерчеи кхы дIахо къулбехьентахьарчеи мехкашцарча а США политика хьакъехьа аьлча, уккала Вашингтонера ха юхасецача санна латт гIулакх. Долла хIама 20 шу хьалхагIа санна да: иштта хаддиза тIатувсаш кхерамаш, иштта блокадан герз карайицача низех хьисапера репрессивни акцеш, иштта. Малхбузехьарча полушаре халкъий шоай кхела дай хилара йолча бокъон хам бе ца лар. Контрреволюцена экспорт еча цу политика жертва хилар Чилех, хIанзара цун полигон — Сальвадорах, хIаьта цу тьала тIа оттаяра кхерам США-с тIатувсарашта юкъе — Никарагуа, Гренада, кубинцаш санна шоаш хержача наькъагIа аха лаьрхIа кхыдола мехкаш.

Из кхераме дегIаахар юхасоцаде низи торои йий-хьогI дунен халкъашта юкъерча «обществаи» Я, нагахьа санна Вашингтоне ха юхасецаде, прогресса сахьаташ дунен яхыча моттигашка лелаш хиинад, хIанз лелаш а да.

Разрядках даьнна беркат а хIаьта иштта кхычарех тийша хIача доацача наькъагIа дегIаахарах даьнна беркат а лайзад дукхача а дукхача а халкъашта. Цхьабакъда, ядерни тIема кхерам болга а хов царна. Цу кхерама духьала къовсам доаттабара гIоерташ латт миллионаш бола американхош а. Эггара хьалхара «ракетни кризис» хиина тIъо шу даьннaчул тIехьагIа тIа-тIа чIоагIагIа лертI аламаша ядерни кхерам кхы цIаккха а хургбоацаш юхасоцаде

Спартак БЕГЛОВ,
АПН политически обозреватель.

Барометро дуIа хьахьокх

Каст - каста мехка экономически барометр оалаш йола Нью - Йоркски фондови биржа юха а эгаяла йоласиний. ДIадахача кIира алхха цхьан дийнахьа лоархIамегIа ярех йолча американски корпорацей акцей курс цIаьхха эгай 36, 33 пункта Иштта сел чIоагIа курс ионар хиннад 53 шу хьалха 1929 шера 29 октябре Из ди лоархI 30-ча шерашка «йоккха экономически кризис» дIайолаенна ха, хIаьта из историена юкъе а дахад «Iаьржа шинара ди» сиина.

Барометро юха а дуIа хьахьокхаш хилара 1929 шерарча октябра Iаьржа деноиш юха а хилар кхераш болча американций тош эгабу. Цу хана а хIанз санна вашингтонски официальни гIозараша кIезига дувцацар дог ца эккхийта дуьна хабараш. Цу ханарча президента Г. Гувера, масала, нах тешабора «кIеззига а США экономика кхопиенах е американски бизнеса низах ца тешар Iоидалал» я ахаш.

Оптимистически лаявленеш камаьрша ю хIанзарча президента Р. Рейгана а. Из хIанз хургйолча президентски хоржамий камланена хьалха 2 ноябре ерригача викалий палате, сената кхоалагIча дакъе, штатий законодательни собранешка, дукха губернаторраш хержаш хургдолча хоржамашта теркам тIабахийта ва. Малхбузехьарча Виргинне штата харжархошта хьалхашна къамаьл деш, из тIаьаьрка хинния, цун дешаш аьлча «гIулакхаш телхи Iаьрждеинеи хилара уйла чуйоесеш болча» администраце критикашта «Царна кол луш аргдар ал. — аьнад Рейгана. — Нагахьа санна экономика хIанз горазтта яле, из да цун хьал дикагIа долга, хIана аьлча ши шу хьалха из букъ кIал а болаш еха цхьандаь».

Бакъда, цхьаккха а президентски метафорашта могаргдац американски экономика хала хьал къайладахьа, хIаьта из белгал а даьккхад Уол-Стрита экономически барометро. Бакъ ма дий рейгановски администраци Iаьдала керте латтача хана ВIашагIкхийттача Штаташка хургья яхача балансированни бюджета меттел хIанзла чакхдаьннача финансовни шера хьахиннай мехка дерригача исторе чухь цIаьккха ца хиннача тайпара йола 110,7 миллиард доллар боарам бола дефицит ЦIаьккха а ца хиннача тайпара аьтув боацаш нийсденнад кхыдола керттера экономически хьокхамаш а. Иштта, бIарча хьанийцача мехка производственни мощностех пайда эц 70 процентал кIезигагIа, хIаьта металлургически автомобильни промышленносте кхы а кIезигагIа — йоагI-йоагIача лаьрхIача 40 а 30 а процент.

Экономически фронтерча дуIа политикага дахар кхерам болаш да. Общественноста фу хет хьожаш даьча хаттарех хьахиинараша хьакхачех чIоагIа сихаль пропагандистски кампани Рейгани цун оагIув хьаллоацарашен лелайой а, хаттарашта жоп деннача дукха дукхагIа бараша [illegible] производстве лаьтIьнлац а хьабе болх боацна нах дукхагIа хилар а — из республиканций характеристически политиках хьахилнар да. Хаттарашта жоп деннача 18 процент бараша хIамале а лоархI [illegible] ший кандидатура [illegible] хайча харжийта [illegible] Рейгана цадагIаш

Г. ШИШКИН.
(ТАСС)

Механически «ЭП»: керда торонаш

[illegible]

В. И. ЛЕНИНА ЦЕНТРАЛЬНИ МУЗЕЕ

МОСКВА. Шийтта эзар совгIа экспонаташ я В. И. Ленина Центральни музее хьахьоккхаш. Уккхаза ду В. И. Ленина куьгайоазоной копеш, эггара хьалха араяийна цун книжкаши брошюраши, ленински статьяш тIаяйзча газетий подлинни номераш, листовкаш, воззванеш, Советски IаьдалгIа эггара хьалхара декреташ, Владимир Ильича шийн хIамаш, нигтахьа мара нийслуш доаца фотографеш. Залашка гуш я йоккхагIъарех йола художественни Ленинана.

ХIара шера музее хул цIеIн ахи миллион гаргга саг. цу дахкъе 100 гаргга долча мехкашкара баьхка бIаьш эзараш бола столица хьаьший а болаш.

Музея декхар — В. И. Ленина вахара а балха а сийлахь - боккхача хьовхамца къахьегамхошта хетам балар заям ахаргIола ленински идеяш нийтта хьоачашъю къаьгга а тешавеш а дIахьокхар.

Хан - ханнахьа музея залашка ю мехка вахаре йинлургIоацача событешта хетаяь выставкаш. ХIанз СССР хьаяь 60 шу дизара хетаяь «Советски халкъа революционни къахьегама, тIема сийлен реликии» яха выставка я укказа кийчъеш.

СУРТАШ ТIА: 1. «Советски Социалистически Республикай Союз вIашагIъоллар» яхача зале. 2. Музея залашка массаза а дукха нах хул.

В. СОБОЛЕВЕН
А. МОРКОВКИНЕН
сурташ.

ТАСС фотохроника.

ЛОРА ХЬЕХАМАШ

ЛОРАЛЕ ГРИППАХ

Грипп — ехраме лазар, цхьабакъда, кхы а ехрамехIа а цо хулийташ йола осложнеш. Къаьстта шера даржаш хул цо хьоадаь гайморит яха лазар. КIоаргача даха гайморит белгалдоал детIаццара йовхал лакхъаларца, дегIа гIоарал доприца, хьакаюкъ йолчарп корта лаздбаларца, цхьаза сердал нойкъа хулаш хиларца. Цу хана мераж юкъ, садаха хала хул, тIоадал е сел араух мерех.

Диагноз нийса хара мерий дукъа рентгенографи якхийта могаш.

Грипп дIадаьлначул тIехьагIа чура дергаш лазадоал, дукхагIча даькъе берий. ЦIаькха кхет цо лазар. Цун хьалхара белгало — мажа Iетташ, Iорш датташ санна чIоагIа лазар ду. биоеппа лазар сихлу, цаб ца ехтаIш сахилгарга доал бер. Цкъаза корта човжашка, дергашка, бIаргаш ухтт лазар. Цитта сахьвзаду дергаш дIадикъача, дергашка тата доаллаш санна хетаду, лепгаштa дина хIамa хала 40 градусага кхоачаш лакхлу температура.

Цу хана лора - специалиста тIавеха вела, хIана аьлча, шегIа дача дарбо новкъостал цо даран совгIа, осложнеш дакха а тарлу лазар. Осложнеш ца хилийтар духьа лора хьехамаш кхоачашде деза. Нагахьа санна дерг даза а даьнна ах бийса аьнначa хана сомаваьнча, шегIа ду дарба а лаьрхIа 3 процентни борш спирта цхьа пип тIадам ботта мегаргба дерга чу. ЙаIхьа хIама тIайила еза дерга. ДегIанара йовхал лаьгIъеш йола молхаш — аспирин, пирамидон мала мегаргьа.

Гриппа эпидеми даржаш латтача хана цунах лоравалар духьа хIара дина вита мин С мела могаш — цхьаьна таблетка дийнахь 2-зза. Цердача фега араваьна лелаш цхьа юкъ яккха еза.

Гриппах доалача эггара понтIча дуламех ларх1а мегарг-йолаш я корта хьаьнси хьаьна тIерча мордаш хулаш йола воспалени.

Грипп юха тIара нерв човхаяь цамогаш бола нах ух поликлинике. Цу хана тоъал чIоагIа лазар уатта бIаргIаацъамашта кIал, басилгаш тIа корта чоажашка хIаьта шийдеинача бIаргашкара хий ух.

Грипп нервни система а човхаш хула осложненеш яйаача кхоачаш ба грипп ца ухетийтара де мел лазар лара. Де лазар фуд дина хоаш да цу лазарах цамогаш бола унахой дIаиъоастабар, цар лелаю пхьегIа, кулгах хьекха а мерех хьекха а йоллакхаш диттар, бIтах марли хьерчадар и. иш. дI.

Iан бIаьстан замалахьа, цо инфекци эггара дукхагIа процача хана, кхачанцара нитимини готтара кIелигду, хIаьта цо баьнн долаш мелу инфекцешта духьала оттара бола организма ница. Цу гIуллакха бола хьехам хьаиларгий, шекар тIахьоьрцача IаьржачIа смородина настой, таблеткех йола тайп - тайпара витаминаш дукхагIа мелар, микроорганизмаш йоаеш йола фитонцидаш йоахна саьмареаьхк баар.

Ший ханнахьа дIадоладаь дарба — нигтта темаме гIуллакх да осложнеш ца хилийтара. Гриппа хьалхара белгалоалаш (пасмарк, йовхораш, температура лакхъялар) гуча ма яьлнигe а лора тIаваха а массехи дийнахь метта аьлла а воза. Цу хана могаду малина чуттеса чай е хьеха лимпаех аьккха отвар чуетти чай дукхагIа мела. марганцовкисли кале е борни кислотай мело оь раствор къамаргашкеи багeи кхарла. цхьабакьда, цхьаккха дегIа а мегаргьеш шийна дага а деха антибиотикаш мела — гриппана дукхьала доаттабеча къовсама вIалла пайдана ди уж, хIаьта мегаргйий - ешй а ца хоиш уж мийлача чIоагIа хьаиттдоаца осложнеш хьоае тарлу цар.

Дуьнна ца дезаш дика хоиш ла мехка экономикана бахача наькха унахIеиннеи грипп мел доккха де ду. Грипп ше дечул доккхагIа зе ду цо каст-каста хьесча осложнешо. Цар хьоалу кхы тайпа лазараш я — бронхий, мерий пехкий, плевра, дергий, кхыметтел хьаь тIорча моида воспалени. Грипп кхийтача чIоагIа сихлу цул хьалхагIа «тар кхийтта» даькха хронически лазараш — туберкулез, ревматизм, дега лазараш.

Дика вIаштIехьа а баьккха, хадланза гриппацеи грипп санна йолча кхьича инфекцешиеи санитарни профилактически дарбаш гIуллакхий комплекс чакхъаккхана наьъаца къовсам доаттабаро йиш хулийтаргьа лазараш а осложненеш а гIозчье.

А. БАСТЕМИРОВ.

КЕРДА ДОТТАГIИЙ

Дукхача хана дена хьадоагIа Назраноча № 1 йолча школаш Къулбаседа ХIирий республикеча Пригородни районна Майски юкъерча школаш юкъера доттагIал. Ххоьтта шу да цу школаша дIа хьа буйзаш доаттабу. Цул совгIа, Назраноча № 1 йолча школа доттагIал леладу цу республика Правобережни районна Ольгински юкъерча школаца а.

ХIаьта, укх дешошка наьсархой цхьа цхьаьнхa доттагIий а хилар. Уж ба город Орджоникидзерча № 35 йолча школа дешархой. Цу школера хьаьший боагIаш хоалча планеташца, допунташца кийчъьар Назранера № 1 йола школа. «Тхо тайп - тайпарча къамех да, бе-бе да метташ, баькъв, цхьан къахьегама дезаш бераш дахкаш ер доттагIий вIашагIъхетара дешe.

Наьсархоша тоай хьаьший бигар района тIема а къахьегама а музее, дIа хьа бийзар шин республика школай «Гренада», «ДоттагIаль» яхача интернациональни доттагIала клубий членаш а кулгалхой а. Цул тIехьагIа школа а район а йовзийташ къамаьл дир. Назранерча № 1 йолча школа директора Ю. Я. Мальсагова. «Хозле, тхоле, са республика» яха концертни программа йовзийтар хьаьшашта «Бригантина» яхача агитбригада, керда хиннача доттагIашта дIалоха елар йоаш кийчъяь сувенираш.

ВIашагIкхетар чакхдаьлар доттагIала хатхарца.

Ца хьоахайнча шийса хургдац ер вIашагIкхетар кийчдеча хьинаре дакъа лаьцарча школаш. Царех я № 35 йолча Орджоникидзерча школа организатор Т. М. Лекова, Назранерча № 1 йолча школа организатор Р. Д. Арапханова, цу школа партийни организаце секретарь Г. И. Макарова.

Ниттa, школай организатораша йийзар ер шу чакхдаллалца цхьана чакхъяха лерхIача мероприятеш план. Укх бетта пхелагIча дийнахьа № 1 йолча Назранерча школа пионерий болх динагIа леладу класс хьошалгIа гIоргьа Орджоникидзерча доттагIий школе.

С. АРЧАКОВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

БОЛХЛОЙ КЛУБ: ДЕ ХЬАШТ ДОЛА ГIУЛАКХ ДА УКХАЗА

Шу эзар гаргга саг ва Московски электромеханически завода культура Дворецa художественни самодеятельноста 28 коллективе занятешка ухаш. Де а доагIаш сий деш я «Искра» яха камерни хор. Цо дика йола дунен классика эггара чоалханегIа йола произведенеш наха дIайовзийташ цо хилрагIа.

— Музыка хьашт долаш ба тха болхлой клубе кхыйнараш а, хIаьта ниттa бераш а — духи культура Дворецa директора Непринцев Николая — Музыкальни школа программагIа кхуаш боагIаращца кIиргIа кхоккха занятии ю профессиональни педагогошца. Цар хьех потни грамота, Iомабу тайп-тайпара инструменташ лекха. Хьайийллай музыкальни классаш кхиннараштa а Самодеятельни иллаинчаштеи музыканташтеи юкъе ба болхлой, техникаш, инженераш, хIаьта ниттa, лаьрххIа йола музыкальни школаш йистеяьхараш а.

Наха чIоагIа езаш я дукхача шерашка Утесов керте лаьттача РСФСР Пачхахьалкхен эстрадни оркестраца творчески доттагIал леладеш йола «Мелодика» оала тха эстрадни оркестр. Музыканташ каст-каста хул тха репетицешка, керда произведенеш Iомае гIо ду. «ВIашагIъийна» концерташ а уттаду оаха: цхьа отделени профессиональнича лув, вож — любителашта. Башха дукха ха йоаццаш Союзий Цен Колонни зале выступлени дир «Мелодика». ЧIоагIа сий долаш а исполнительски говзал лакха хилара тешал деш а хIама да цу цIи хезача сцена тIа выступлени яр Советски а доалел дехьара а эстрадни музыка, дикаlвени [illegible] ека, чуйоагIаш хиннa программа Iалаьмате дика тIаийцар ладугIаш хинарша.

«Обелиск» яхача драматически студе занятешка ух керттерча даькъе кагирхой. Цун репертуарерча эггара дикагIа йолча спектаклех цаI я Евгений Евтушенко поэмах оттинь «Казанский университет» (лагалоххарагIа вьлча, наш ше чIоагIа раьза хиннаш спектаклаI) Журналисти Гайдар Тимура, писателя Аркадий Гайдара воIо, гIо дир студийцашта шийн лаь произведеней мотивех спектакле [illegible].

— Дукхьал цхьа художественни самодеятельность хинна Iац завода белхахой теркам шоай культура Шена [illegible]. — дIахо дуйц Н. Неприннева. — Каст-каста хул тхьанцига наха эшаш йола лекцеш беседаш. ЧIоагIа нах раьза бола а, маса [illegible], Iалам лорадарах йола лекцеш. Дукха нах гулду «Мехкашкеи континенташкеи [illegible]» яхача киноклубе.

«Подружка» яхача клубе [illegible] [illegible]

[illegible]

Эдуард АЛЕКСИН (АПН).

Iилмаи техникаи доазонаш

АВТОПИЛОТ РЕЛЬСАШ ТIА

Ерригата командаштa, приборий показанешта, сигналашта дублировани ю метро поезда машинистeй цуьн гIовчаш. Цо хьинадургдеаца дIадезар чIоагIIдезна датташ за метро болх бе [illegible] хана дена. Амма тIачIа дукхагIа аракиштa яьнай метро цхьан саго лехкаш йола поездаш. ТIаькха толхаю-кх къаьна, цу тIа а дика правиле? Мамма а толхадац. Состав кхуел, хьалха а сенна, шинне. Духьал нашо нисте гIожа ца хIанз — робот.

Робот — къаьстталь аьлча, сухьа регулировани ара а торможени ара а белхаш кхаачаш дер. Сухьа автоматически регулировани ара система (АРС) тIаьнжан лоаттабу саго бера балха а, дагадоахийт, магахьа санна цуйна дашзения хилта, маллагIа тIераши е еаш хилар, бIарг [illegible] сат могаш ца ваи хьежаш а. Долчча бегеза аьнка самолета тIа автопилото бер бола болх бу.

АРС инженарша цхьан [illegible] подмосковни Мытищенски [illegible] заводо [illegible] метро керда вагонаш. ТIехьежна хьал [illegible] хинараш [illegible] амма дукхьал тIахьежаш. Машиниста бад [illegible] автомати [illegible] телемеханикeи зIадика [illegible] вагонаш хьаерана шоай [illegible] а керда хIамаш ду.

Дерриг [illegible] километр дIаьха [illegible] ара хила метро [illegible] Мытищи [illegible]. Цу тIа йош ди [illegible] 100 километр [illegible] [illegible]

вагонашта тохкамаши регулировкеи ара долча лаьрххIача стендий гIоноца.

АРС юкъаш хезай ерригача завода, хIаьта дукха изобретателаш бар цун уитта еш. царна юкъе вар къона электрик Карулин Лев а. Цо болх бора тохкамни отделе. цулухьа ишта а вешта а заич цун уйза еш хулар АРС система тахкара группа хьакъехьара хьалхара, боккъонца кийтьенна ялпза йола идея къоабалйир завода кулгалхоша. Керттерча конструктора отделе хьайир лаьрххIа йола лаборатори.

Метропоезда кертера вагон тахкара йола стенд — из цхьан сагига атта хьаьлийна дIа а йоаьалургIоаш йола массехи йоккха йоаца приборий комплекс. Цу тIа а доал а дуургда царна цхьан сагага уж делае атта я цу сакьате хьалу хилазьм арIйоала информаци. сихха лох телза моттигаш е гIалат вола сигналаш.

— Тха творчески бригада хьаьнь вагонашта тохкамаш дара йола ерригa приборaш оригинальни я — йоах Карулина. — Амма царна тара дола хIамаш долаш да, шеко яц. ерригача вагонаш [illegible] Укх бон коаргий хилара дено ше ла. Московски метрополитена сона санна йинаш. магаза тиристорни регулятора тохкамаш дара йола операторан зIа а йоаш йола [illegible] вагонаш телемеха хIаьта тха цу бола беш коадда иоиш ила приборан.

Карулина вагонтар [illegible] тIа лаьтта Iалаьмата [illegible] хьаьш. Цу хIамига табари [illegible] приборих [illegible] «НТМ [illegible]» [illegible] Центральни выставка [illegible] [illegible]

Анатоли БАРАНОВ
(АПН).

СССР ВДНХ

МОСКВА. Ленински къаман политика котьялар, ерригача союзни республикай экономика динамично дегIайоагIаш хилар, вай мехкарча халкъий духовни дуне дIаьхий хилар хьа хьокх СССР ВДНХ гойташ йолча «Цал болча деззале» яхача шеррача экспозице. Ерригача союзни республикай хьоихамагIа бIаргаго йиш я вай мехкарча деррига къамийи халкъий наьха культура тоаяра, Iилмаи искусстваи даькъе творчески болх бара мел йоккхий торонаш хьаяь СССР-е.

Выставка разделашка гIолла ший тайпара беча бархI километр бIаьхича наькъо торо хулийт дIаяхача ханара дари хIанзара дари вIаши тарде, дунен тIа эггара хьалхарча дукхача къамех латтача социалистически пачхьалкхен кховненга хьажа.

Лаьттара беттага кхачлана болта наькъал цкъаи кхачлеи йIаьхагIа я СССР Аэрофлота союза чура авиалинеш. Халданза пассажирски рейсаш йолаяьй ИЛ-86 яхача эггара хьалхарча даймехка 350 моттиг йолча самолето Москва — Ташкент яхача трассагIа.

Аэробусо ишта карагрзаяьй Москвера Минеральни Водашка, Симферополе, Новосибирске, доалол араххарча дукхача городашка йолка маршруташ а.

СУРТА ТIА: ИЛ-86 яхача аэробуса макета юкъе.

В. СВАРЦЕВИЧА сурт
ТАСС фотохроника.

Спорт

КУБОК СОВХОЗА КОМАНДО ЯЬККХАР

Чакхъяьлар кагирхой Ерригасоюзни Ленински Коммунистически Союз хьахинача денна хетаяь йола кубок яккхара «Урожай» яхача спортивни общества республиканскии совето чакхдаккхаш хинна юртарча футбольни командаш турнир.

Комсомол [illegible] хиннача дийнахьа — 29 октябре — хилар тIеххьара ловзар. Цига ловзаш яр «Пригородный» совхозеи Грозненски районерча «Советская Россия» яхача колхозеи командаш. Кертерa ловзар чакхдаьлар счет 2:2 йолаш. Пенальтех бурган чуетташ «Пригородный» совхоза футболистий аьттув баьлар. Счет 8:7 йолаш котало яккхарах, комсомола денна хетаяь кубок цу командага кхаьчар.

АЬТТУВ БАЛБА ХЬА, «АВТОМОБИЛИСТ»

ХьалхагIа оаха яз ма дарра, Грозненски «Автомобилист» яха волейбольни команда я Советски Союза кубок яккхара йолча пхьашка дакъа лоацаш. Массехк ди хьалхагIа хиннача пхьe лахерча лиге ловзаш йола Киевера «Локомотив» яха команда а шаль боккъо аькхар цо из кубок яккхара дIахо къовсам лоаттабе.

Город Риге чакхдоаккхаш да ахфинала ловзардаш. Цига дакъа лоацаш я Ригера, «Радиотехник», Алма - Атера «Дорожник», Ростовера «Автомобилист».

Культура хоамаш

КЕРДА ЭКСПОЗИЦИ

Академика П. Захарова цIерагIча изобразительни искусствай Нохч - ГIалгIай республиканский музее хьанийсай XIX—XX бIаьшерий эрсий реалистически суртий акварелий факсимильни репродукцей керда выставка.

Цига гойташ я цIи хеза бовзаш болча эрсий художникий М. Врубеля, И. Репина, П. Корина, И. Крамской, В. Серова, кхычар произведеней факсимилеш.

КОНКУРС ДIАХО ХЬОШ Я

Архитекторий Союза Нохч-ГIалгIай отделене выставочни зале хьайийташ йоахний гIалгIайи цхьан IоIамагIа Россеца юкъебаха 200 шу дизара хетадаь Грозне кердача майда тIа оттадергдолча памятника конкурсни проекташ гойташ йола выставка.

ТЕЛЕВИДЕНИ

4 ноябрь

I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаъ».
8.40 — «Мичча [illegible] хурмашча».
9.30 — «Тхо да хьаза дакх зезарашъ». Телевизионни хуиасерийни художественни фильм. 2-гIа серн.
10.40 — Р. Щедрин. ШоллагIа симфони.
11.25 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — «Энергетикай хьаьли керрие». Телевизионни документальни фильм.
16.10 — Н. Мясковский. [illegible] симфони.
17.00 — СССР хьахинна 60 шу дизарга. Советски халкъа аьнний литература дегIаедар.
18.35 — «Ленин дего чу а воалаш». Концерт.
17.15 — «Шахматни школа».
17.45 — «Цхьаьнна — бара тайна [illegible]».
18.15 — Миллионий ленински университет. «[illegible] вIашагIбелла къахьегами эксплуатацешка».
18.45 — «[illegible]».
19.00 — «Халкъа [illegible]».
19.15 — Дешархой шоаллагIа Советски Союза Турпал волча И. Д. Папанина вIашагIкхетар.
19.30 — «Тхо да [illegible]» яхача телевизионни хуиасерийни художественни фильма премьера. 1-гIа серн.
21.00 — «Хаъ».
21.35 — «Кинпересера [illegible]» яхача телевизионни спектакла премьера. Автор — М. Андерсон.
23.15 — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранера гимнастика.
8.15 — Iилмаи - популярни фильм.
8.35, 9.40 — М. Ю. Лермонтов. «Мцыри». 7 класс.
9.10, 12.05 — Испански мотт.
10.15 — «Моаршал [illegible], дельфин». Iилмаи-популярни фильм.
10.35 — «Вай беш».
11.05 — Блок Александра йола монолег.
12.05 — Истори 9 класс. «Ленински «Искра».
12.35 — Д. Д. Шостакович.
13.35 — Географи.
14.05 — «Отклонение — ноль» яха субтитрашца йола художественни фильм.
15.35 — «Кердадараш».
16.05 — Кадай программа — [illegible] «[illegible]».
16.20 — «Нохч - ГIалгIайче гIолла [illegible]».
17.50 — «Фронтера [illegible]». Документальни фильм.
19.00 — «Москва [illegible]». Нохч - ГIалгIайче [illegible] ренортаж.
19.15 — «Бесна Ильича [illegible]». Н. Г. Латышева произведенешца.
19.35 — Халкъа [illegible] «Вай Серен» [illegible].
19.45 — Мультипликацини фильм.

[illegible] — «[illegible]».
20.35 — «[illegible]». Литературни - музыкальни композици (эрсий меттала).
21.00 — «Хаъ».
21.35 — «Со [illegible] тIа». Художественни фильм.

5 ноябрь

I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаъ».
8.45 — Мультипликацини фильм.
9.20 — «Тхо да [illegible]». Телевизионни хуиасерийни художественни фильм. 2-гIа серн.
10.35 — Телевизионни документальни фильм.
[illegible] — «[illegible]».
11.30 — «Кердадараш».
14.50 — «Халкъа [illegible]». Документальни фильм.
15.35 — «Москва [illegible]».
16.25 — [illegible].
16.30 — Сийлахь-боккхача Октябрьски социалистически революце 65 шу [illegible] заседани.
21.00 — «Хаъ».
[illegible] — «[illegible]».
23.15 — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранера гимнастика.
8.20 — Iилмаи [illegible] телевизионни документальни фильмаш.
8.55 — Пачхалкхен кубански казакий хора концерт.
9.30 — [illegible].
10.30 — «[illegible]». [illegible] телевизионни [illegible].
10.55 — «Седьмой [illegible]». Художественни фильм. (ГДР).
12.00 — Советски изобразительни искусство [illegible].
13.00 — «[illegible]» [illegible] хореографически ансамбла концерт.
13.00 — Мультипликацини фильмаш.
13.35 — «Сверчок». Телевизионни [illegible] фильм.
14.05 — [illegible].
15.35 — Республиканский пионерий Дворецa ансамбла концерт.
16.05 — «Октябрах [illegible]» (нохчий меттала).
16.35 — «Нохч - ГIалгIайче гIолла».
[illegible] — «[illegible]».
18.20 — «[illegible]» [illegible] документальни фильм премьера.
18.45 — [illegible].
[illegible] — «Хаъ».
[illegible] — «[illegible]». Художественни фильм.

РАДИО

4 ноябрь

6.10 — «Ийрара [illegible]» (гIалгIай меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.21 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Передачай программа (эрсий, гIалгIай меттала).
8.25 — «[illegible] кхалнах» яха радиожурнал (гIалгIай меттала).
11.15 — «СелаIаз» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
[illegible] — «Сийлахь - боккхача Октябра — [illegible]». «Деиз — [illegible]» (гIалгIай меттала).
17.15 — Передачай программа, Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
17.16 — Советски композиторий [illegible] (эрсий меттала).
[illegible] — «[illegible]» яха радио[illegible] (гIалгIай меттала).
[illegible] — «[illegible]» (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
18.30 — Хоамаш.
18.40 — «Сийлахьа [illegible]» Сийлахь - боккха Октябрь. Радиокомпозици (гIалгIай меттала).

УКВ

19.00 — «Ерригача [illegible]». Радиопостановка.
19.07 — «[illegible]». Концерт.
19.35 — «[illegible]».
20.40 — [illegible].

5 ноябрь

8.00 — «[illegible]» (эрсий меттала).
8.50 — Передачай программа (эрсий, нохчий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
8.31 — «Ленинан [illegible]» газета обзор.
8.39 — Б. [illegible]. «Советий Iаьдала духьал» яха симфони (нохчий меттала).
11.15 — «[illegible]» (нохчий меттала).
11.30 — «Сийлахь - боккхача Октябра [illegible]» (эрсий меттала).
11.50 — [illegible] (эрсий меттала).
15.15 — Передачай программа, Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
15.16 — «Октябра [illegible]». Композици (нохчий меттала).
15.31 — «Керда [illegible] — [illegible]» (нохчий меттала).
15.51 — Хоамаш.
16.01 — «[illegible]» (гIалгIай меттала).
16.30 — «[illegible]» (нохчий меттала).

УКВ

18.00 — «[illegible]» яха радио[illegible].
18.47 — С. [illegible].
18.57 — «[illegible]».
[illegible]

ТХА АДРЕС: 364007, г. Грозный, Мамакаев ул. 82. Телефонаш: редактора — 2-15-87; редактора заместителя — 2-83-07; [illegible] секретара — 2-23-00; [illegible] — 2-24-04; промышленностеи транспорти — 2-24-01; юртa бахама — 2-24-00; культура — 2-24-05; кехаташ — 2-24-07; корректораш — 2-00-03.

НАШ АДРЕС: 364007, г. Грозный, ул. Мамакаева 82. Телефоны: редактора — 2-15-87; заместителя редактора — 2-83-07; ответственного секретаря — 2-23-00; отделов: партийной жизни — 2-24-04; промышленности и транспорта — 2-24-01; сельского хозяйства — 2-24-00; культуры 2-24-05; писем — 2-24-07; корректорская — 2-00-03.

Газет арадуха шинарсн, ерcн, шоттсн деношка.

[illegible] «Грозненский рабочий» издательства типографи. Мамакаев, 84. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Мамакаева 84. [illegible]